

gruz został przywieziony). W latach następnych nie udało się stanowiska potwierdzić. Poszukiwania w najbliższej okolicy także nie przyniosły efektu.

Okaz zielnikowy złożono w Zielniku Regionalnym Parku Krajobrazowego „Chełmy”.

Summary. A new locality for *Misopates orontium* (Scrophulariaceae) in the Lower Silesia. Only one specimen of this species was found in the Kaczawskie Foothills in 1998. It is probably first certain information dealing with occurrence of this species in the whole Lower Silesia.

LITERATURA

- FABISZEWSKI J. & KWIATKOWSKI P. 1997. Wymarłe i wymierające rośliny naczyniowe Sudetów. – *Ann. Silesiae* **27**: 9–29.
- HARTL D. 1965. *Scrophulariaceae* – W: Gustav Hegi (red.), *Illustrierte Flora von Mittel-Europa*. **4/1**. ss. 1–469. C. Hanser Verl., München.
- RUTKOWSKI L. 1998. Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski niżowej. ss. 812. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- SZAFER W., KULCZYŃSKI S. & PAWŁOWSKI B. 1988. Rośliny polskie. Opisy i klucze do oznaczania wszystkich gatunków roślin naczyniowych rosnących w Polsce bądź dziko, bądź też zdziczałych lub częściej hodowanych. Wyd. 6. ss. xxxii + 1020. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- SCHUBE T. 1903. Die Verbreitung der Gefäßpflanzen in Schlesien preußischen und österreichischen Anteils. ss. iv + 361. R. Nischowsky, Breslau.
- WEBB D. A. 1972. *Misopates* Rafin. – W: T. G. TUTIN, V. H. HEYWOOD, N. A. BURGESS, D. M. MOOR, D. H. VALENTINE, S. M. WALTERS & D. A. WEBB (red.), *Flora Europaea*. **3**. *Diapensiaceae* to *Myoporaceae*, ss. xxix + 370. Cambridge Univ. Press, Cambridge.

DOMINIK WRÓBEL, *Zakład Systematyki Roślin Naczyniowych, Instytut Botaniki im. W. Szafera, Polska Akademia Nauk ul. Lubicz 46, PL-31-512 Kraków, Polska; e-mail: wrobdom@poczta.onet.pl*

MICHAŁ SMOCZYK, *Zakład Systematyki i Fitosocjologii, Instytut Botaniki Uniwersytetu Wrocławskiego, ul. Kanonia 6/8, PL-50-328 Wrocław, Polska; e-mail: msmoczyk@poczta.wp.pl*

Przyjęto do druku: 19.12.2000 r.

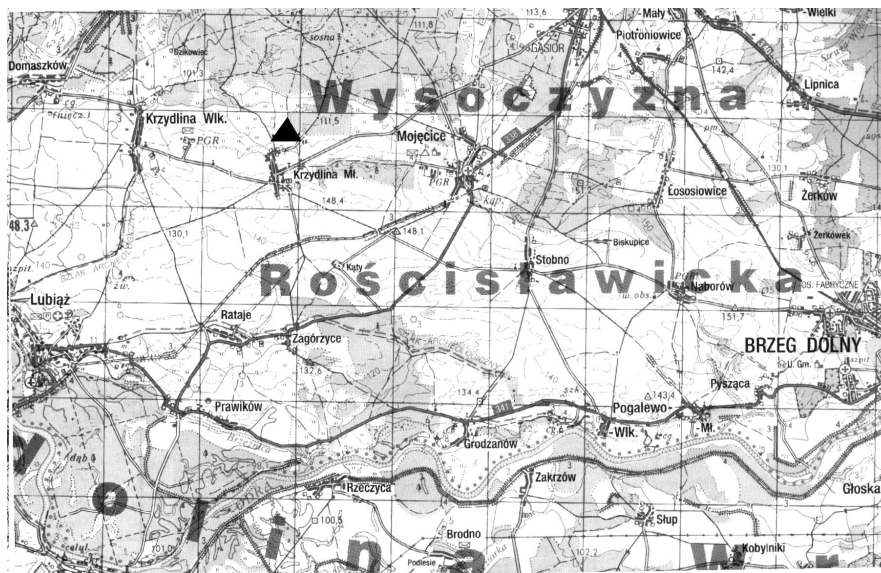
Cardamine matthiolii (Brassicaceae) – gatunek nowy dla flory Polski

W czasie penetracji florystycznej w okolicy Krzydliny Małej koło Wołowa, znalazłem nowy dla Polski gatunek z grupy “pratense” – *Cardamine matthiolii* Moretti in Comolli, *Fl. Comense* 5: 157, 1847 [synonimy: *C. pratensis* var. *hayneana* Welf. in Rechb.; *C. pratensis* var. *parviflora* Neilr.; *C. pratensis* subsp. *matthiolii* (Moretti) Nyman; *C. hayneana* (Velv. ex Reichb.) Schuhr; *C. pratensis* subsp. *matthiolii* (Moretti) Arcangeli; *C. pratensis* subsp. *hayneana* (Welf. ex Reichb.) Podpěra].

Roślina ta ma 20–50 cm wysokości, zwykle bogato rozgałęziona często od nasady, rzadziej słabo, a tylko na suchszych siedliskach występują formy o niskich nierozgałęzionych łodygach. Liście odziomkowe z 3–6 parami listków bocznych, odwrotnie jajowatych, z odcinkami szczytowymi nieco większymi, podczas kwitnienia są obumarłe. Liście łodygowe mają 6–12 odcinków bocznych, siedzących, podłużnie lancetowatych. Kwiatostan licznokwiatowy (20–25 kwiatów). Działki 2–3 cm długie. Płatki białe, 5,5–8 mm długie. Pręciki bladożółte, łuszczyzna z 36–46 nasionami, wąska (1–2,5 mm szeroka), 18–32 mm długa. Liczba chromosomów: $2n = 16$. Okazy z Dolnego Śląska, posiadają łodygi zabarwione w dolnej trzeciej części fioletowo. Cecha ta nie była podawana w dotychczasowych opisach (Ryc. 1).

Ryc. 1 (Fig. 1). *Cardamine matthiolii* Moretti – pokrój (habit).

Ryc. 2 (Fig. 2). Stanowisko (Locality) of *Cardamine matthiolii* Moretti.

Gatunek opisany z Włoch, stwierdzony na Półwyspie Bałkańskim, z wyjątkiem Grecji, występuje także na południe od łuku Karpat i Sudetów od Rumunii po Austrię, w Niemczech i Francji. Ranga taksonomiczna rzeżuchy *Mattiola* jest sporna. Ma to odbicie w bogatej sinonimice taksonu. Dawniejsi floryści nadawali jej często rangę odmiany lub podgatunku w obrębie szeroko ujętego gatunku *Cardamine pratensis* L. (MARKGRAF 1958). JONES (1964) i TOMŠOVIĆ (1992) uznają go za dobry gatunek.

Nowy gatunek został znaleziony na stanowisku na NE od Krzydliny Małej, na SW od Wołowa (BE25) (Ryc. 2), na wilgotnej łące, która znajduje się na skłonie o niewielkim nachyleniu, ekspozycji wschodniej i sprawia wrażenie naturalnego. Teren ten należy do mezoregionu Wysoczyzny Rościszawickiej, położonej między Wzgórzami Trzebnickimi a Pradoliną Wrocławską i stanowi północno-zachodnią część Niziny Śląskiej (KONDRAČKI 1977). Omawianemu gatunkowi towarzyszą: *Ophioglossum vulgatum* L., *Caltha palustris* L., *Ranunculus acris* L., *Lychnis flos-cuculi* L., *Rumex acetosa* L., *Saxifraga granulata* L., *Lathyrus pratensis* L., *Succisa pratensis* Moench., *Achillea millefolium* L. s. stricto, *Cirsium canum* (L.) All., *C. palustre* (L.) Scop., *Dactylorhiza majalis* (Rchb.) Hunt. & Summ., *Carex nigra* (L.) Reichard, *C. hartmanii* Cajander, *C. panicea* L., *Alopecurus pratensis* L., *Holcus lanatus* L. i *Molinia coerulea* (L.) Moench.

Cardamine matthiolii różni się od *C. pratensis* s. stricto i *C. dentata* rozgałęzionymi, zwykle licznymi łodygami, białymi kwiatami poniżej 8 mm długości, brakiem liści odziomkowych w czasie kwitnienia i nasionami do 1,2 mm długimi (TOMŠOVIĆ 1992).

Summary. *Cardamine matthiolii* (Brassicaceae) – species new for Poland. *Cardamine matthiolii* Moretti, species new to Poland was found near Krzydlina Mała, Wołów commune (Dolny Śląsk Province). The station seems to be natural. The description of species and habitat characteristic is also given.

LITERATURA

- JONES B. M. G. 1964. *Cardamine* L. – W: T. G. TUTIN, V. H. HEYWOOD, N. A. BURGESS, S. M. WALTERS & D. A. WEBB. *Flora Europaea* **1**, ss. 285–289. Cambridge Univ. Press, Cambridge.
- KONDRACKI J. 1977. Rejony fizyczno-geograficzne Polski. ss. 178. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- MARKGRAF F. 1958. *Cardamine* L. W: Gustav Hegi, *Illustrierte Flora von Mitteleuropa*, 2 Aufl. **4**(1), ss. 190–230. Verl. P. Parey, Berlin – Hamburg.
- TOMŠOVIĆ P. 1992. *Cardamine pratensis* agg. – W: S. HEJNY, B. W. SLAVIK & E. HADAČ (red.), *Květena České Republiky*. **3**: 93–98. Academia, Praha.

ZYGMUNT GŁOWACKI, *Pracownia Botaniki Akademii Podlaskiej w Siedlcach, ul. Prusa 12, PL-08-110 Siedlce, Polska.*

Przyjęto do druku: 19.01.2001 r.

Stanowisko *Trisetum sibiricum* (Poaceae) na Pojezierzu Chełmińsko-Dobrzyńskim

Trisetum sibiricum Rupr. (konietlica syberyjska) jest składnikiem flory polskiej stosunkowo niedawno poznany (CHRTEK 1968). Wcześniej nie była odróżniana od *Trisetum flavescens* (L.) P. B., ani przez florystów z przełomu XIX i XX w., ani z okresów późniejszych. Różnice między obydwojoma gatunkami podał FREY (1992). *T. sibiricum* jako gatunek rzadki znajduje się na listach roślin zagrożonych (ZARZYCKI & SZELĄG 1992; ŻUKOWSKI & JAC-KOWIAK 1995; RUTKOWSKI 1997). Według ŻUKOWSKIEGO (1995) jest reliktem glacialnym.

Zasięg *Trisetum sibiricum* obejmuje głównie wschodnią Europę oraz północne i centralne obszary Azji (HULTÉN & FRIES 1986). W naszym kraju stanowiska tego taksonu skupiają się przede wszystkim na terenie północno-wschodniej Polski, m.in. na Pojezierzu Suwalskim, w Puszczy Knyszyńskiej i w Puszczy Białowieskiej. Stanowisko poza zwartym zasięgiem odnaleziono ponadto w Borach Tucholskich (SOKOŁOWSKI 1981; CEY-NOWA-GIELDON 1988; FREY 1992). Na terenie makroregionu Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego konietlica syberyjska nie była dotychczas notowana.

Stanowisko omawianego gatunku znajduje się w centralnej części mezoregionu Równiny Urszulewskiej, na terenie Górznińsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Nie zostało ono wcześniej stwierdzone, mimo stosunkowo dobrze poznanej szaty roślinnej tego terenu (CZUBIŃSKI 1948; KEPCZYŃSKI & ZAŁUSKI 1986; ZAŁUSKI 1988, 1989). Leży w kompleksie zmeliorowanych torfowisk niskich nad rzeką Brynicą i jej niewielkim dopływem Dzierżąnią (kwadrat ATPOL DC17), na południe od wsi Gutowo, w pobliżu osady Gać (Ryc. 1). Warto nadmienić, że w tym rejonie notowano niegdyś stanowiska interesujących gatunków reliktowych, m.in. *Betula humilis*, *Empetrum nigrum*, *Pedicularis sceptrum-carolinum*, *Swertia perennis* i *Tofieldia calyculata* (CZUBIŃSKI 1948).